

*М.С. Коваль**(Львівський державний університет безпеки життєдіяльності)*

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ЗАСАДИ МОДЕРНІЗАЦІЇ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ СЛУЖБИ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ ОСВІТИ ДСНС УКРАЇНИ

Перед науково-педагогічними колективами закладів вищої освіти України зі специфічними умовами навчання, до яких належать заклади ДСНС, нині стоїть завдання підвищити ефективність підготовки курсантів і студентів до професійної діяльності. Усунення недоліків у теорії та практиці професійної освіти потребує концептуального обґрунтування, розроблення та апробації модернізованої педагогічної системи професійної підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту. Передусім, необхідне розроблення теоретико-методологічних засад і оновлення методичного забезпечення навчання фахівців, що володіють сучасними засобами цивільного захисту, вміють використовувати автоматизовані технології профілактики, запобігання, локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій, мають високу адаптаційну та професійну мобільність, прагнуть до безперервного підвищення власної компетентності. Автор пропонує концептуальні засади модернізації підготовки фахівців служби цивільного захисту в закладах вищої освіти ДСНС України шляхом створення інноваційного інформаційно-освітнього середовища, що базуватиметься на активному використанні новітніх педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, сприятиме формуванню позитивних мотивів освітньої діяльності, професійній спрямованості, емоційній насиченості та значущості навчання у закладах вищої освіти, актуалізації та усвідомленню курсантами і студентами найближчих і кінцевих цілей свого навчання. Це дасть змогу досягти формування належного рівня професійної компетентності фахівців служби цивільного захисту і, як наслідок, високих результатів їхньої професійної діяльності. Розроблені концептуальні засади визначають основні компоненти педагогічної системи професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі та лежать в основі авторської комплексно-цільової програми вдосконалення професійної підготовки фахівців ДСНС України у ЗВО зі специфічними умовами навчання. Науково-педагогічні основи модернізації системи професійної підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту розкриті на чотирьох рівнях: методологічному, науково-педагогічному, технологічно-проектувальному та методичному.

Ключові слова: Державна служба України з надзвичайних ситуацій, заклади вищої освіти зі специфічними умовами навчання, інформаційно-освітнє середовище, професійна підготовка, фахівці служби цивільного захисту.

Постановка проблеми. Перед науково-педагогічними колективами закладів вищої освіти (ЗВО) України зі специфічними умовами навчання, до яких належать заклади Державної служби України з надзвичайних ситуацій (ДСНС), нині стоїть завдання підвищити ефективність підготовки курсантів і студентів до професійної діяльності, передусім із ліквідації надзвичайних ситуацій. У ХХІ ст. якісно змінилися вимоги до рівня індивідуальної підготовленості та професійної компетентності співробітників ДСНС України. Суттєво ускладнився характер їхньої діяльності під час ліквідації надзвичайних ситуацій, підвищилася відповідальність щодо прийняття адекватних рішень. Виникла необхідність опанування новими методами управлін-

ня підлеглими в екстремальних умовах служби. На співробітників ДСНС нині покладено широке коло обов'язків не лише з локалізації та ліквідації різноманітних надзвичайних ситуацій, а й із порятунку людей і майна. Отже, завдання формування особистісно-ділових і професійно-значущих якостей у майбутніх фахівців служби цивільного захисту набуло іншого змісту. Все це вимагає цілеспрямованого, поетапного професійного формування особистості курсантів і студентів у процесі навчання у відомчих ЗВО ДСНС України та невпинного розвитку під час подальшої служби [4].

Значимо, що система професійної освіти фахівців служби цивільного захисту разом із значним позитивним досвідом, міцними тра-

Інформація про автора:

Коваль Мирослав Стефанович*кандидат педагогічних наук, професор**ректор Львівського державного університету безпеки життєдіяльності.*

диціями, цінними навчально-методичними напрацюваннями, кваліфікованим персоналом, на жаль, накопичила певні невирішені питання та недоліки, які не дають змоги повноцінно реалізувати запити суспільства і потреби ДСНС України у висококваліфікованих кадрах. Ці негативні прояви викликають зниження якості професійної компетентності, недостатній рівень професіоналізму молодих фахівців, особливо практичних умінь і навичок за посадовими обов'язками.

У теорії та практиці професійної освіти майбутніх фахівців служби цивільного захисту ми констатуємо такі негаразди:

– низьку продуктивність використання психолого-педагогічного, адміністративно-управлінського, наукового, творчого потенціалу всіх суб'єктів професійної підготовки, передусім, щодо виконання організаційних і науково-методичних функцій;

– відсутність інноваційних психолого-педагогічних заходів, спрямованих на реалізацію в підготовці курсантів і студентів положень компетентнісного, середовищного, ресурсного та інших методологічних підходів відповідно до тенденцій розвитку освіти, завдань гарантування безпеки особистості, сталого розвитку суспільства та держави;

– недостатньо системно, методологічно, організаційно та методично обґрунтоване впровадження інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ) в освітній процес закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання;

– відсутність продуманої концепції професійної підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту в інформаційно-освітньому середовищі (ІОС) відповідно до тенденцій інформатизації освіти та інших аспектів соціального життя;

– несформованість у відомчих ЗВО зі специфічними умовами навчання чіткої системи управління якістю підготовки кадрів для ДСНС, а також належного психологічного супроводу процесу навчання фахівців до роботи в надзвичайних ситуаціях.

Усунення цих недоліків потребує концептуального обґрунтування, розроблення та апробації модернізованої педагогічної системи професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні проблеми навчання та виховання працівників служби цивільного захисту перебувають у центрі уваги вітчизняних і зарубіжних учених. Для нашої статті вагомими є результати наукових розробок, присвячених професійній підготовці у відомчих ЗВО, таких авторів, як О. Бикова, Н. Вовчача, А. Дячук, О. Євсюков, О. Зачко,

О. Іващенко, М. Козяр, І. Коваль, В. Король, А. Кузик, М. Кусій, В. Лефтеров, Г. Лещенко, А. Литвин, І. Овчарук, Л. Перелигіна, В. Пліско, О. Повстин, В. Покалюк, Т. Рак, Ю. Рак, Р. Ратушний, Л. Руденко, В. Садковий, Р. Сірко, О. Тімченко, Т. Ткаченко, Б. Шуневич та ін. Психологічні та педагогічні механізми підготовки фахівців різних оперативно-рятувальних служб вивчали Ю. Ахватова, Д. Афонін, С. Батуков, А. Белозерських, О. Бологін, А. Грішних, О. Губанова, Т. Данилова, Є. Домаєв, Ю. Дьожкіна, О. Капустіна, В. Кафідов, І. Кевлов, В. Козлачков, М. Крупчак, А. Лазукін, І. Лаухіна, С. Марихін, М. Северін, С. Сердюк, В. Смірнов, В. Солнцев, О. Узун, О. Шленков, В. Шубнякова та ін. Науковці стверджують, що разом із розширенням професійних обов'язків пожежно-рятувальної служби значно підвищилися вимоги до рівня та обсягу компетентності фахівців, а отже, зріс обсяг змісту їхньої підготовки, виникла гостра потреба в інтенсифікації освітнього процесу в закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання [3].

Віддаючи належне внеску багатьох дослідників, наголосимо, що теоретичні положення та методичні розробки щодо покращення результатів навчання фахівців служби цивільного захисту мають суттєві розбіжності, характеризуються вузькоутилітарними рекомендаціями. Досі відсутня цілісна наукова концепція (програма) вдосконалення професійної підготовки фахівців ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО зі специфічними умовами навчання. Це актуалізує потребу вивчення теоретико-методологічних засад модернізації підготовки курсантів і студентів у відомчих ЗВО в контексті безперервного розвитку їхньої професійної компетентності.

Ми вважаємо, що зростання рівня професійної компетентності фахівців різних напрямів цивільного захисту можливе завдяки підвищенню ефективності освітнього процесу за допомогою створення інформаційно-освітнього середовища, що потребує вдосконалення теоретичних основ і методичних аспектів системи професійної освіти в закладах вищої освіти ДСНС України, а саме: визначення методологічних засад проекрованої освітньої системи; побудови моделі професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС України; обґрунтування організаційно-педагогічних умов формування професійної компетентності фахівців цивільного захисту; створення комплексно-цільової програми вдосконалення професійної підготовки фахівців ДСНС України; створення науково-методичного забезпечення професійної підготовки курсантів і студентів у відомчих ЗВО України.

Мета статті полягає в підвищенні професійної компетентності майбутніх фахівців служби цивільного захисту шляхом побудови в

закладах вищої освіти України зі специфічними умовами навчання інформаційно-освітнього середовища.

Виклад основного матеріалу. Провідною ідеєю нашого дослідження є положення про те, що вдосконалення навчально-виховного процесу в закладах вищої освіти ДСНС України вимагає докорінної реконструкції змісту, методів і технологій професійної підготовки, наближення їх до реальних дій із ліквідації надзвичайних ситуацій за допомогою *інформаційно-освітнього середовища (ІОС)* – цілісної сукупності апаратно-програмних засобів, електронних навчально-методичних комплексів та організаційно-педагогічних умов застосування ІКТ, які сприяють реалізації навчальної інтерактивної взаємодії між курсантами, студентами, науково-педагогічними працівниками і різноманітними електронними освітніми ресурсами, підвищенню пізнавальної активності та якості підготовки майбутніх фахівців шляхом дидактично доцільного задоволення їхніх потреб в інформаційних послугах і навчальному контенті, а також оптимізації інформаційного, організаційного та науково-методичного забезпечення освітнього процесу й управління закладом, узгодженню режиму функціонування всіх підрозділів і служб.

Як слушно зазначає М. Козяр, інформаційне освітнє середовище виконує у ЗВО низку таких функцій: інформаційну, інтерактивну, комунікаційну, координувальну, розвивальну, культуроформувальну та професійно орієнтувальну. Провідними дидактичними принципами функціонування ІОС є комплексний підхід до проблеми інформатизації освіти і системна побудова цього середовища [2, с. 6].

Запропоновані нами **концептуальні засади** модернізації підготовки фахівців служби цивільного захисту в закладах вищої освіти визначають основні компоненти педагогічної системи професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі та лежать в основі авторської комплексно-цільової програми вдосконалення професійної підготовки фахівців ДСНС України у ЗВО зі специфічними умовами навчання. Розроблені концептуальні засади розкривають науково-педагогічні основи модернізації системи професійної підготовки майбутніх фахівців служби цивільного захисту на чотирьох рівнях:

1. *Методологічний рівень* презентує теоретико-методологічну основу (філософський, загальнонауковий, конкретнонауковий і дисциплінарний аспекти) підготовки фахівців служби цивільного захисту з позицій *праксеології, семіотики, гуманістичної філософії освіти, синергетики*. Вихідними в нашому дослідженні є

провідні методологічні підходи: *системний* щодо вивчення, проектування та конструювання складних, динамічних об'єктів професійної підготовки у ЗВО зі специфічними умовами навчання; *структурно-функціональний*, що дозволяє визначити структуру, етапи, функції та принципи підготовки фахівців ДСНС України; *інноваційний*, спрямований на обґрунтування, розвиток і широке впровадження в освітню практику науково-педагогічних нововведень – нових ідей, засобів і технологій, які сприяють її суттєвому покращенню; *інформологічний*, мета якого – підвищення ефективності навчально-пізнавальної діяльності за допомогою вдосконалення освітнього середовища та приєднання його до єдиного інформаційного простору, проектування та реалізації найбільш доцільних засобів навчання на основі ІКТ; *особистісно-діяльнісний*, що визначає спрямованість навчально-виховного процесу на формування особистісно-ділових і професійних якостей фахівця цивільного захисту (креативність, оперативність, масштабність, гнучкість мислення та ін.); *компетентнісний*, який зміщує акценти навчання з формування знань, умінь і навичок курсантів і студентів на вироблення в них здатності та готовності продуктивно виконувати всі професійні функції, розвиток внутрішньої потреби до рефлексії та самовдосконалення; *інтегративний*, що поєднує цілі професійної підготовки, декомпоновані у змісті різних дисциплін з урахуванням напрямів подальшої діяльності фахівців ДСНС; *ресурсний*, який диктує логіку проектування навчально-виховного процесу, спрямовану на забезпечення та використання сукупності необхідних ресурсів, умов і засобів; *середовищний* – управління процесом формування та розвитку особистості за допомогою організованого соціального та просторово-предметного оточення, як дієвого інструменту розв'язання поточних завдань і досягнення поставленої освітньої мети.

2. *Науково-педагогічний (теоретичний) рівень* ґрунтується на дидактичних закономірностях і принципах та визначає педагогічні засади застосування інноваційних освітніх підходів у підготовці фахівців служби цивільного захисту з урахуванням напрямів навчання та прогнозування діяльності випускників у органах і підрозділах ДСНС. Науковий пошук спрямовується на позитивну внутрішню мотивацію курсантів і студентів, усвідомлення ними важливості подальшої професійної діяльності та врахування психолого-педагогічних особливостей підготовки до діяльності в екстремальних ситуаціях на основі кращого зарубіжного та вітчизняного досвіду закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання:

– цільовою основою модернізації професійної підготовки майбутніх фахівців цивільного захисту визначено професійну компетентність випускників як суб'єктів службової діяльності (досконале виконання покладених функцій у процесі повсякденних підготовчо-профілактичних заходів і бойових дій підрозділу під час ліквідації надзвичайних ситуацій);

– системотвірним чинником професійної підготовки майбутніх фахівців ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти є цілеспрямоване інтегрування та координування зусиль усіх суб'єктів освітнього процесу із застосуванням інноваційних можливостей ІКТ на різних етапах формування в курсантів і студентів компонентів професійної компетентності для подальшої успішної діяльності;

– структурні елементи системи професійної підготовки майбутніх фахівців у інформаційно-освітньому середовищі закладу вищої освіти відображають потреби ДСНС України, а також запити суб'єктів освітнього процесу щодо інформаційної, дидактичної, методичної, психологічної, організаційно-управлінської підтримки навчання як основи формування професійних знань, умінь і навичок, соціально та професійно важливих якостей, морально-професійних цінностей і первинного досвіду практичної діяльності фахівців служби цивільного захисту.

3. *Технологічно-проектувальний рівень* передбачає науково-прогностичне обґрунтування, проектування та побудову структурно-функціональної моделі підготовки майбутніх фахівців ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО, яка заснована на спеціально розроблених принципах підготовки і визначених організаційно-педагогічних умовах формування професійної компетентності фахівців служби цивільного захисту. Інформаційно-освітнє середовище відомчого ЗВО ДСНС України відповідно до нашої моделі містить такі складники:

• *блок інформаційно-комунікаційного забезпечення* – комплекс створення, впровадження, технічного супроводу та підтримки освітнього процесу (технопарк освітніх інновацій); засоби розроблення та неперервного оновлення веб-сайту та наукового репозитарію ЗВО; системи інформаційно-освітнього контролінгу та консалтингу; центр інтелектуального моделювання безпечного майбутнього, оснащений необхідним програмним забезпеченням;

• *блок навчально-виховного процесу* – навчання з усіх дисциплін за допомогою інформаційно-комунікаційних засобів і технологій (електронні навчально-методичні комплекси, педагогічні програмні засоби й електронні

освітні ресурси); автоматизація контролю й оцінювання успішності навчання; динамічне унаочнення складних систем цивільного захисту і комп'ютерне моделювання різноманітних професійних явищ і процесів, передусім надзвичайних і ризиконебезпечних ситуацій; інформаційно-комунікаційні системи навчання (автоматизовані навчальні системи, системи управління навчанням) і комплексне педагогічне тестування курсантів і студентів;

• *блок екстремально-професійної підготовки* – візуалізація та імітація технологічних процесів і надзвичайних ситуацій, що актуалізують професійний потенціал суб'єктів навчання; комп'ютерні імітаційні програми, тренажери і симулятори рятувального обладнання, які сприяють формуванню професійні вмінь і навички в режимі віртуального моделювання та відпрацювання алгоритмів екстремально-професійної діяльності; наповнення та використання бази типових рішень із ліквідації надзвичайних ситуацій; застосування комп'ютеризованого лабораторного обладнання, а також реальних автоматизованих пристроїв і оснащення; вивчення спеціалізованого програмного забезпечення, яке використовується у ДСНС і сертифікованих лабораторіях; психологічне забезпечення адаптації випускників до екстремальних, ризиконебезпечних обставин діяльності в надзвичайних обставинах, що потребує відповідної психологічної підтримки суб'єктів навчання щодо цілей і завдань особистісного та фахового становлення, а також екстремально-психологічне навчання в межах цілісної екстремально-професійної підготовки у ЗВО; автоматизований контроль професійно-практичних умінь і навичок; психодіагностика майбутніх фахівців служби цивільного захисту;

• *блок позааудиторної діяльності* – самопідготовка курсантів і студентів за допомогою електронних освітніх ресурсів (Віртуальний університет); ознайомлення з досягненнями в галузі цивільної безпеки і безперервна психолого-педагогічна самоосвіта науково-педагогічного та командного складу; використання ІКТ у гуртковій роботі та щоденна організація інтелектуального дозвілля майбутніх фахівців; естетичний розвиток і виховна робота з курсантами і студентами за допомогою засобів Інтернет-ресурсів та інформаційно-освітнього порталу закладу тощо;

• *організаційно-управлінський блок* – автоматизована система управління закладом освіти; комп'ютеризований комплекс інформаційно-методичного забезпечення (проектування, організації, супроводу, перевірки і коригування) освітнього процесу; системи електронного документообігу та матеріально-фінансової звітності;

бази даних курсантів, студентів і працівників; система планування навчального процесу («Деканат»); власні банки даних наукової та науково-технічної інформації; система моніторингу якості підготовки і працевлаштування випускників.

4. *Методичний рівень* відображає науково-прогностичне обґрунтування та впровадження запропонованих інновацій, розроблення методів і технологій апробації нововведень в інформаційно-освітньому середовищі закладів вищої освіти ДСНС України, здійснення яких потребує належного рівня інноваційно-методичної компетентності педагогів, командного складу та керівників закладу освіти. Концептуальна, структурно-організаційна та технологічна реалізація кожного з компонентів інформаційно-освітнього середовища відображена в науково-методичному забезпеченні професійної підготовки курсантів і студентів, яке охоплює:

– комплексно-цільову програму вдосконалення професійної підготовки фахівців ДСНС України в інформаційно-освітньому середовищі ЗВО зі специфічними умовами навчання, спрямовану на підготовку всебічно розвиненої, творчої, відповідальної та самодостатньої особистості, готової до виконання посадових обов'язків командного складу органів і підрозділів служби цивільного захисту та подальшого неперервного самовдосконалення;

– оновлений зміст теоретичної та практичної підготовки майбутніх фахівців різних напрямів служби цивільного захисту, а також електронні ресурси, спрямовані на інтелектуальну підтримку суб'єктів освітнього процесу (управлінського та педагогічного персоналу) з метою випереджувального формування професійної компетентності в майбутніх фахівців служби цивільного захисту;

– навчально-методичний комплекс підготовки курсантів і студентів у ЗВО зі специфічними умовами навчання, що містить технології комп'ютерно орієнтованого, проблемного, інтерактивного навчання з різних дисциплін; технологію автоматизованого моніторингу професійно важливих якостей особистості; комплект електронних посібників, навчальних матеріалів, ресурсів, методичних рекомендацій і програмних продуктів з інформаційного та навчально-методичного забезпечення освітнього процесу, спрямованого на підготовку майбутніх фахівців ДСНС України з урахуванням екстремальних чинників професійної діяльності.

Зазначимо, що дисципліни блоку професійної підготовки фахівців цивільного захисту є практико орієнтованими, динамічними і передбачають застосування проблемних і креативних завдань. З огляду на це найбільш продуктивними

на заняттях є технології проектної діяльності й елементи контекстного навчання, а також кейс-технології, коли курсант (студент) самостійно вирішує конкретне завдання професійного характеру. Запроектованих умінь та навичок перед відпрацюванням на практиці майбутні фахівці набувають у навчальних аудиторіях, оснащених наочними посібниками, електронними тренажерами, діючими моделями тощо. Ефективними є заняття на навчальних полігонах і тренувальних комплексах, зокрема комп'ютеризованому пожежному тренажері «EGERIA», розміщеному у 20-метровому автопричепі, який дає змогу реалізувати тренування в цілком реальному середовищі «живого» вогню, з характерною для пожежі температурою та обмеженою видимістю, що максимально відтворює умови надзвичайної ситуації, а завдання курсантів полягає в тому, щоб загасити справжнє займання та знайти потерпілого. Ще одним прикладом є новітній багатомодульний тренажер контейнерного типу, що складається з приміщень, оснащених пристроями й обладнанням, які дозволяють виконувати тренувальні вправи з тактики рятувальних дій і пожежогасіння. На заняттях із його використанням моделюються обставини, наближені до реальних ситуацій під час пожежі в житлових будинках. Це викликає в майбутніх фахівців цивільного захисту специфічне психологічне й емоційне напруження [1], що створює ефект «занурення» у професійну діяльність.

Екстремально-професійна підготовка фахівців у відомчих закладах освіти спрямована, передусім, на забезпечення готовності до надзвичайних ситуацій, у ліквідації яких випускники братимуть участь відповідно до своїх посадових обов'язків. Кожен із них має одержати знання та сформувати вміння діяти в екстремальних умовах, дотримуючись правил особистої безпеки, а також відпрацювати навички групових дій у надзвичайних ситуаціях різного виду. Це вимагає наполегливих спільних тренувань, повсякчасного вдосконалення вправності, налагодження чіткого взаєморозуміння в підрозділі [3, с. 21]. Технологія проведення таких занять потребує постійного вдосконалення з огляду на невинне зростання вимог до цивільної безпеки населення.

На наш погляд, процес формування професійної компетентності фахівців служби цивільного захисту буде значно ефективнішим, якщо в навчально-виховному процесі відомчих закладів вищої освіти реалізувати такі організаційно-педагогічні умови:

- застосування системного педагогічного проектування професійної підготовки;

- розроблення та використання педагогічної технології управління підготовкою курсантів і студентів;

- науково обґрунтоване впровадження інтегрованої ІКТ-підтримки освітнього процесу;

- цілеспрямоване вдосконалення науково-методичного забезпечення навчання і виховання;

- неперервне підвищення професійно-педагогічної компетентності викладачів ЗВО.

Вважаємо, що вдосконалення системи професійної підготовки курсантів і студентів закладів вищої освіти зі специфічними умовами навчання потребує створення інноваційного інформаційно-освітнього середовища, що базуватиметься на активному використанні новітніх педагогічних та інформаційно-комунікаційних технологій, сприятиме формуванню позитивних мотивів освітньої діяльності, професійній спрямованості, емоційній насиченості та значущості навчання у ЗВО, актуалізації та усвідомленню курсантами і студентами найближчих і кінцевих цілей навчання. Це дасть змогу досягти формування належного рівня професійної компетентності фахівців служби цивільного захисту і, як наслідок, високих результатів їхньої професійної діяльності.

Висновки. Визначені Стратегією реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій на 2017-2020 завдання переоснащення аварійно-рятувальних підрозділів й впровадження нових технологій їх діяльності зумовлюють актуальність модернізації професійної підготовки фахівців служби цивільного захисту. Передусім, необхідне розроблення теоретико-методологічних засад і оновлення методичного забезпечення навчання фахівців, що володітимуть сучасними засобами цивільного захисту, вмітимуть використовувати автоматизовані технології профілактики, запобігання, локалізації та ліквідації надзвичайних ситуацій, розвинуть високу адаптаційну та професійну мобільність, прагнутимуть до підвищення власної компетентності.

До важливих напрямів науково-педагогічного пошуку відносимо: дослідження особливості та завдань професійної підготовки фахівців різних напрямів цивільного захисту, сутності та складників інформаційно-освітнього середовища відомчого закладу вищої освіти ДСНС України, виявлення новітніх наукових підходів у професійній підготовці фахівців цивільного захисту та педагогічних інновацій у закладах вищої освіти зі специфічними умовами навчання, вдос-

коналення методики розроблення та впровадження новітніх технологій професійно-психологічної підготовки, електронних навчально-методичних комплексів навчальних дисциплін, електронних освітніх ресурсів, інноваційних засобів підготовки фахівців-лідерів до діяльності в екстремальних умовах тощо.

Список літератури:

1. Коваль М., Козяр М., Литвин А. Педагогічна модель формування готовності фахівців цивільного захисту до професійної діяльності. *Вісник Львівського державного університету безпеки життєдіяльності*. 2018. Вип. 18.

2. Козяр М. М. Модернізація навчально-виховного процесу на основі використання єдиного інформаційно-освітнього середовища. *Теорія і практика управління соціальними системами*. Харків : НТУ «ХПІ». 2011. № 1. С. 3–8.

3. Козяр М. М. Теоретичні та методичні засади професійної підготовки особового складу підрозділів з надзвичайних ситуацій : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04. Вінниця, 2005. 37 с.

4. Стратегія реформування Державної служби України з надзвичайних ситуацій : затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України № 61-р від 25 січня 2017 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80> (дата звернення: 12.02.2019).

References:

1. Koval, M., Kozyar, M., & Lytvyn, A. (2018) The pedagogical model of the formation of readiness of civil protection specialists' for professional work. *Visnyk L'vivskoho derzhavnoho universytetu bezpeky zhyttyedyial'nosti* (Bulletin of the Lviv State University of Life Safety), Vol. 18. (in Ukr.)

2. Kozyar, M. M. (2011) Modernization of the educational process on the basis of the use of a single informational and educational environment. *Teoriya i praktyka upravlinnya sotsial'nymy systemamy* (Theory and practice of social systems management). Kharkiv: NTU "KhPI", 1, 3–8. (in Ukr.)

3. Kozyar, M. M. (2005) Theoretical and methodological bases of Professional Training` experts of subunits of emergency situations. Extended abstract of Doctor's thesis. Vinnitsa: VDPU (in Ukr.)

4. Cabinet of Ministers of Ukraine. Reform Strategy State Emergency Service of Ukraine (2017). Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/61-2017-%D1%80> (in Ukr.)

CONCEPTUAL FOUNDATIONS FOR MODERNIZATION OF THE CIVIL PROTECTION SERVICE PROFESSIONALS' TRAINING IN HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS OF SES OF UKRAINE

The author offers a conceptual foundations for modernization of the civil protection service professionals' training in higher education institutions of State Emergency Service of Ukraine through the creation of innovative information and educational environment based on the active use of new pedagogical and information and communication technologies, facilitate the formation of positive motivation of educational activities, professional orientation, emotional intensity and the importance of training in higher education institutions, updating and understanding of cadets and students of the near and final goals with th training. The developed conceptual foundations reveal the scientific and pedagogical bases of modernization of the system of professional training of future specialists of the civil protection service at the four levels: methodological, scientific-pedagogical, technological-designing and methodical. In his opinion, this will enable the formation of the appropriate level of professional competence of specialists in the civil protection service and, as a result, the high results of their professional activities.

Key words: State Emergency Service of Ukraine, institutions of higher education with specific educational conditions, information and educational environment, vocational training, specialists of civil protection services.